

SEBER ALTUBEREN BIZITZA, MUSIKA LANA ETA BIBLIOGRAFIA

J. A. Arana

I. SEBER ALTUBE MUSIKUA

Euskaltzainak, Jaunak, Agur:

Opagarria da neretzat hemen, zuen artean, ezarritzea, batezbe Seber Altubetzaz zeozer esatea agindu didazutenean. Institutuzio agurgarri honi dagokion itzal guztiagaz, eta adiskide izan zan eta maixu dan Altube Jaunari zor diotan maitetasun osoagaz mandatu hori bete nahi nuke. Astiz premiatuak garenez gero, gaiaren mamira noa, zuen baimenakin.

Altube Jaunaren biografi eta lanari buruz barri ugariak eta euskal albiztarien gehienak. Bere bizitzaren mugarriak finkatuta dagoz. Baina Altube inguruan esandakoak, nere ustez, garrantzitsuak eta garrantzitsuenak izan arren, ez dira esan dezakeguren guztiak. Jaiotzaz mondragotar eta bizitzaz gernikar izan zan gizon ospetsu honen inguruan esandakoen utsunak betetan saiatuko naiz ba Gernikan musika usaina daukaten arazoetan sartzera behartu naute nere musikaren zaletasunak eta jaiotzherriari diotan maitegoak. Bestalde, Altube beragaz musika arloan hartueman atsengingarriak izan nituan. Altxor baliotsu legez berak hil orduko emon zidan liburu, iten eta partiturak gordeta ditut. Nere osaba Julio Bareñokin Altubek izan zuen idazkitza be nere eskuetan dago. Honek dira lan honen iturburuak.

Soldadutza bukatuta, 1.901 an eldu zan Gernikara Seber Altube, Benigno bere anaiakin. Mondragoiko albokariak izan ei ziran anai biak, esan zidan Felix Ormaetxeak, Gernikara etorritako ermutar jatorrak. Bitoriano Balerdi, Mondragoiko organulariaren ikasle izan zala bere haurtzaroan esan zidan gero Seberok. Eta danak dakigu zer zan orduan halako maixua-

ren ikasle izatea: gure Herriko organulari haundiak giro berri eta hezipide sortzaileak ziran. Hurakin organu eta harmonia ikasi zuen ba gure Seberok; baina horrez gainera, beragandik egoski zuen Gernikako giroan iraultza bat sortzeko ekarri zuen zaletasuna.

1.870 inguruan bazegoan Gernikan musika banda bat Patxo Toñaren zuzendaritzapean; Andra Mari elizan Etxebarria, lekeitiarra, organulari eta musikegile zan aldi aretan. 1.890 an musika banda bi zeuden, bata "zaharra" zerizkiotena, Juan Manuel Goirirena, eta bestea "barria" Balentin Diez Elurena. Urte bi lehenago Andra Mari Parrokian organu Walter barri bat osatu zan. Baina gure mendearen asieran banda hoiek desegin ziran eta beharrezkoa zan berriz holako talde bat antolatzea eta Uribatzarrak herriko musika banda bat sortzea erabagi zuen. Hoi en zuzendaritza batetako konkursora, 22 urteko giputz bat, Mondragoiko albokari eta Balerdiren ikaslea aurkeztu zan, "Cor Jesu" bandarako martxa bat eginaz. Eta hor daukagu Altube Gernikako Herri-Bandaren zuzendari aututa. Bereala talde osatuten du eta ereskin zaharrak batuaz 1.902 ko Inaute Igandean agertzen da Pasilekuan Banda berria. Urte bete barru, 18 musiku adoretsekin, bertan Gernikan antolatutako konkurso baten lehenengo mailakoen artean ezarritzen da gure Sebero.

Garrantaziko urtea da 1.903 garrena Altuberentzat eta Gernikako musikarentzat. Durangotik dator Andra Mariko organura Juan Ojanguren, organulari haundia. Herriko abeslarien artean kezka bat ernetan da eta Altubek "Gernika" izenezko abesbatza sortzen du urte horretan. Eugenio Zamezaren lendarakitz pean batzen dira Bitoriano Askondo, Juan Bastarretxea, Ojanguren bera —tenor samurra, noski— Jaime Olaortua, Toribio Iturbe, Txomin Alegria, Teodoro Arana, Felix Naberan, Cesar Olaortua, Juan Goitia, Dario Areitio, etabar. Hoi en artean dabil Bonifazio Etxegarai: bere eskuz idatzita ikusten det partitura baten "nik, giputz sutsua izan arren, Gernikako abesbatzaren garaipena goratzen det nere herritarren gainetik". Egun haietan Gernikako abeslariak Donostiko Konkursoa ger-

tatzen zeuden. Eta hor doa Altube, 1904 ko Irailak 11 an, bere 34 abotsdun orfeoi txikiagaz Donostira eta lehenengo saria irabasten du. Zein zan Altuberen bide berezia hain laburrean eta jende urriakin garaipen hoiek lortzeko? Abots ez indartsuak baina saioaldietan ondo heziak zirela Gernikako abesbatzarenak, dio Seberok. Hitz hoiek emoten digute bere artearen azalpena: gorputzez argal eta liraina, izpirituz zorrotz, zintzo eta zehatza. Eta danetan iraunkorra.

Baina naigabeak be bazituan Altubek pozaldi haren bitartean. "Euzkadi" egunerokoan (1.928 ko apirilak 5) diosku berak Seberok: "Antxiña-aintxiñatikoa ei zen Gernikan Eguen Gureneko prosesiyoan "Jesukristori kendu ezker" abestiyori kantateko oitura; baiña orain ogetabost urte inguru, galazo egin eben eliz-agintariak (Basilio Diaz de Espada Parrokuak, noski) behar dan lotsaz barik, garraxika ta ganora barik ekiten eutsela kantariyok eta". 1.903 an zan galerazpen hau. "Baiña sei edo zortzi urte geroago, Bonifazio Omaetxebarria Parroku ta oraingoxe alkatia (Lopez de Calle Jauna) uri-agintari zirala, barriztau zan kantu ori abestuteko oitura; baña orain ederto eta egoki, uriko musikiak lagunduta kantau oi da: lenengo, neskatilla bikain eta abots zolidun pillotxu batek, gero, erri gustiyak erantzun oi-deutsela". Eta Gernikan esaten dan legez, ha izan zan Altuberezentzat garaipen eta poza: bere musika banda eta orfeoia bat eginda, eleiza barruan "Jesukristori kenduez gero" abestu. Altube zuzendari zehatzak moldatu zituazan musiku eta abeslariak saiotalde jarraikiakaz garraizi harek aldenduaz.

Urte pare baten lortuta zeukan Seberok musiku famatuaren izena. Gernikara etorri berria, entzun zituan Altubek bertako Marijesiak eta beingoan harmonizatu zuan lau abotsatarako herri abesti hau. Bertan 1.903 garren urtean, Kasimiro Olazabal "Katxitxu" gandik ikasita, lau gizon abotsatarako harmonizatu zituan "Bagera zazpi probintzi" eta "Mertxikaren lorearen ederra". Galo Ibinagabeitia elantxobetarra gandik —Seberok dion legez— ikasi zuen "Maitatuten dotan aingeruarentzat", eta abesti hau be bere abesbatzarentzat harmonizatu zuen baina Azkuek aldatutako letra barriagaz.

1.905 ko Irailean, berriro doa Sebero bere orfeoiakin beste Konkurso batera: 70 abotsetako orfeoia agertzen du Bilbon. Laurent de Rilleren abeslan bat zen danontzat ezarria eta Azkue Jaunak itzulita abestu zuen Gernikako abesbatzak. Saint-Saënsen "Oda de Horacio" be abestu zuen, eta Altuberen baliola erakusteko gertaldi bat aitzazera noa: ereslan honen partiturak irarrira banandu ziran orfeoi guztien artean. Partitura hori estudiatukeran, utsune bat aurkitu zuen Seberok akorde baten. Hori bai prolema! Utsune horregaz edo partitura aldatuta abestu? Baina Zameza Lendakariak, Altubek jakin gabe, Saint-Saënseri idatzi zion Parisera. Eta beingoan eldu zan erantzuna, Altuberi errazoa emonaz.

Konkurso honetarako egin zuen Seberok "Zezenak dira" edo "Ama baten estualdiak" deritxogun Poema musikala. Partitura hau be, lehendabiziz lau gizonen abotsatarako egin zuen Altubek. Geroago osotu zuen sei andra-gizon abotsetarako. 1.957 an Pobetik Barewori idatzi zion Seberok: "Aranztazun, Euskaltzaindiaren Batzarrean abestu ei da nere Zezenak dira". Eta Marzelino Idoiakak Bareñori idatzi zion legez, praile kuru batek abestu zuen partitura hori Batzar horretan. Gernikara Pobetik etorri ondoren beltzik zegoan Altube partitura hori galduta zegoalako. Zorionez, baina Sebero hil ondoren, atzeman nituan partitura biak, bai lau gizonen abotsetarako baita ere sei andra-gizonen abotsatarako Altubek beran eskuz egindako partiturak.

Musika bandan, Akademian eta Orfeoian betetan zuen Altubek bere eguna. Baina 1.908 garren urte inguruan erne zan Seberon beste kezka bat: hizkuntzaren ardura. Urte bete lehenago, 1.907 an, berriro doa bere abesbatzarekin Donostiko Konkursora. Berak eta Nazario Oleagak euskerara itzuli zuen Laurent de Rilleren "Tziganes" en letra. Seberok erabilitako partituran euskeraz eginda daude holako oharrak: "Arinegi ez", "Larregi ez", "Bizkor" etabar. Aldi haretan, ene ustez, batzen ditu Seberok euskal folkloreko abestiak ta bai harmonizatu ere: "Aita San Antonino". "Uso zuria", "Boga" (ez arrantzaleena, beste bat baino) "Basoko Izarra" etabar.

Baina urteak joan da etorri, Altuberen bizitza aldatzera doa. 1.913 an Unxeta ta Esperanza ren arma fabrikan lanuzte bat gertatu zan. Eta Gernikan zeuden armerurik gehienak Eibarrera biurtu ziren; beste batzuk, bertan geratuta, fabrika barri bat sortu zuen: Alkartasuna. Lehenengo Gerentea Gabino Seijo autatu zuen eta gerotxuago Zabalaurenta handik debora gutxi barru urten da hirugarren fabrika bat sortu zuena. Hirugarren Gerentea, Simon Garteiz mundakarra izan ondoren, Seber Altube kargu horretarako deitua izan zan eta Alkartasuna arma fabrika 1.922 ko Maietzak 13an erre arte jarraitu zuen. 1.918 ko Apirilak 5an pistola barri baten asmagiri edo patentea lortu zuen "Sivispace" izenpean. Fabrika horrek orduan 120 langile daukaz. Sasoi haretan langile zan Felix Ormaetxeak esan zidan Seberotzaz: "asko jakinda be, arrokeririk bapez".

Oso lanpetua zegoen Altube urte hoietan eta 1.916 an musika banda utzi beharrean aurkitu zan. Askenengo agertaldiak bandaren buruan izan ziran Elantxobeko gaiaren inaugurazioa, Bilbon Indautxuko Zezen Plazan erestaldia eta Elorrioren Berriotxoaren omenez egindako erromezaldia. Gernikako musika banda esku onetan geratu zan: Altuben ondoren Manuel Gainza, Sestaotik etorritako banda zuzendaria, buru jarri zan, orain Algortako "Biotz Alai" abesbatzaren zuzendariaren aita. Eta 1.919 Altuberen ikasle bat, Segundo Olaeta lumotarra, musika bandaren zuzendari autatua izan zan. Altubek sortuniko musika banda ze maileraino eldu zan adieraziko digu Urretxuan 1.920 an konkurso baten irabasi zuen lehenengo sariak zuen lehenengo sariak.

Baina musika banda utzi arren, orfeoiagaz jarraitu zuen Altubek. 1916 an hil zan Zameza Lendakaria eta arratsaldean egin zuen Seberok "Si iniquitates" lau abotsatarako, hurrengo goizeko hiletan orfeoiak abestuteko. Egun haretakoa izango da bai ta ere ene ustez "Indefensus hostis" tenor bakarrak, organu laguntzaile, abestutekoa.

1.922 an erre zan, esan dotan legez, Alkartasuna arma fabrika. Ordurako Altubek makina bat idazlan eginda zeukan

musika eta euskeratzaz, eta Euskaltzaindian be sartuta zegoan, Txomin Agirreren lekuan. Urte hoiengatik Irailean apropos jatorako Altuberi Gernikako Euskal Ikaskintzaren Batzarra. Musiku eta euskaltzain legez parte hartu zuan Batzar horretan. Nik hemen musika arloa baino ez det ikutuko.

Ordurarte, "Gernika" orfeoia gizonak bakarrik osotuten zuten. Batzarreko jaialdietarako sortu zuan Altubek andra-gizonezko orfeoia. Eta Seberoren zuzendaritza pean batzarkidei eta herriari erestaldi bat eskeini zion, beste batzuen artean, Aita Donostiren "Iru xito" eta Azkueren "Xalopin xalo" abestuaz. Aita Donosti —Altuberen pareko zehatza zan noski— arrituta geratu zan Altubek emondako interpretazioagaz eta hala agertu zion zorionak emanaz. Eresaldi haren berri gehiago jakin nahi dutenak jo dezakete "Gure Herria" aldizkarira • (1.922 ko Urria, 591/2 horrialdera).

1.928 ko Bariku Gurenean, sei andra-gizonezko abotzetarako, musika banda laguntzaile, Altuberen "Neure Pekatuak" lehenengoz abestu zan. Lumoko Kurutze-Bidean antxinatik abestuten zan melodia eta Olaetxearen "Kristinau Doktrina" tik hartutako hitzak daramazki Koru Haundi horrek. Gernikako Kurutze-Bideko abestia be, hiru gizon abotzetarako eta orkestra txikiarentzat, berak Altubek eginda dalakoan nago, baina lehen aitaturakoa baino arinagokoa.

1.933 an Reficeren "Missa Choralis" abestu zan lehenda-biziz Andra Mariaren Parrokian, Altuberen zuzendaritza pean. Hauxe da, nik dakitanik beintzat, Altube Jaunaren askenengo eskuhartzea musika arloan. Baina ez da ez Altube Jaunaren amaia, hurak sortutako giroa bizirik dago ta.

Bestaldetik, Errepublikagaz batera 1.931 an Gernikako Alkate autatua izan zan. Kargu honen ardurakaz eta 52 urtedun gaizorik izan zanez gero, bere orfeoia be Altubek utzi egin behar zuan. Eta 1.936 ko Irailak 29an Pobera joan zan bere emazte Gregorikin. Handik berriz Gernikara 1.958 an etorri ta, hemen hil zan 1.963 ko Abuztuan 27 an. Goian bego.

II. ALTUBEREN MUSIKA ETA IDAZLANAK

Euskaltzaindiaren Urre-eztaiak zirala ta bialdu nion Aita Villasanteri Altuberi buruz egindako Bibliografia bat. Nere lantxo hau EUSKERAn agertu zan (1.971 - 83/85 horrialdeetan). Harrezkero beste Altuberen lantxo batzuk be atzeman nituan, batzuk Aita Villasanteri jakin-eraziak eta beste batzuk nere paper artean geratu diranak. Auñamendik argitaratutako Jon Bilbaoren Bibliografiak be berri batzuk emon dit. Hoienganera, Altuberen ereslanak be aipatu beharrezkoak dira, nere ustez. Danekin egin dotan zerranda hau da:

- 1.901 COR JESU, Musika Bandarako martxa.
- 1.903 MARIJESIAK, Lau gizonen abotsetarako (4 g. a.) abestia.
BAGERA ZAZPI PROBINTZI, 4 g.a. abestia.
MERTXIKAREN LOREAREN EDERRA, 4 g.a. abestia.
MAITE MAITE DOTAN AINGERUARENTZAT, 4 g.a. abestia.
- 1.905 ZEZENAK DIRA (AMA BATEN ESTUALDIAK), 4 g.a. abestia.
- 1.908 AITA SAN ANTONINO, 4 g.a. abestia.
USO ZURIA, 4 g.a. abestia.
BOGA, 4 g.a. abestia.
BASOKO IZARRA, 4 g.a. abestia.
- 1.911 EUSKERAZKO ITZAK, Euskal Esnalea, I - 58/60.
POLITAK, Euskal Esnalea, I - 90/91.
- 1.912 AMA!, Euskal Esnalea, II - 127/128.
BETARGITXU (UME IPUINA), Euskal Esnalea, II - 243/247.
- 1.913 CUESTIONES GRAMATICALES: LOS SUFIJOS -Z, -ZAS Y SUS VARIANTES, Euskal Esnalea, III - 49/50.
LOS SUFIJOS -Z, -ZAS Y SUS VARIANTS, Euskal Esnalea III - 100/101, 172.

- SOBRE ALGUNOS SUFIJOS, Euskal Esnalea, III - 354/362, 369/384.
- URREGORRIZKO IRAKURGAIK UMEENTZAT, Euzkadi, X - 157/158.
- 1.914 NOIZ S ETA NOIZ Z?, Euskal Esnalea, IV - 141/143.
- 1.916 EL COMPAS DE ZORTZIKO, Euskalerrriaren Alde, 56. SI INIQUITATES, 4 g.a. abestia.
- 1.916 INDEFENSUS HOSTIS, tenor bakarra ta organurako abestia.
- 1.917 MUTILTXUENTZAT. TXANDER ZINTZO. IPUIA, Euskal Esnalea, VII - 42/45.
- 1.918 MEMORIA DESCRIPTIVA PARA SOLICITAR PATENTE DE INVENCION EN ESPAÑA POR MEJORAS EN LAS PISTOLAS AUTOMATICAS (argitaratu gabe).
- 1.919 DE SINTAXIS EUSKERICA, Euska Esnalea IX - 28/55, 51/55, 74/83, 99/106, 119/128, 140/144, 159/163, 177/183, 195/204, 218/226, 250/264. Gero, 1.920 en Donostiko Mema y Ciak argitaratu zuen liburu baten.
- 1.920 EUSKERAREN JOSKERA DALA TA, Euskal Esnalea X- 40/41, 60/62, 76/77, 91/92, XI- 133, 147/148, XII- 105.
- ERDERATIKO ITZAK; ITZ BARRIAK ETA ANTXIÑANO ITZAK, Euskera, II - 44/54.
- IZKUNTZ JAKINTZIA ETA EUSKERIAREN BIZITZIA, Abenduaren 28 an egindako Hitzaldia, bere euskalzain sarreran. Euskera, 1.921, 3/49.
- 1.921 EUSKERA GAIK: "AL" NOIZ? Euskal Esnalea, XI 153/155.
- 1.922 BA ALA BAI? Euskera, III - 63/70.
- EUSKEL ITZ BARRIAK, EUOK ERALTZAKO ERDERAK ZETARA LAGUNDU BEAR DEUSKUEN, III Eusko Ikaskuntza, 78/93.

- 1.923 ELIZALDE'TAR KOLDOBIKA-REN ERIOTZA, Eusko Ikaskuntzaren Deya, V - 10/12.
DE FONETICA VASCA, Riev, XIV - 517/534.
- 1.924 BOSTARRIKA, Riev, XV - 369/370.
- 1.925 I, J, Y, Euskera, VI - 40/44.
MODISMOS EUSKERICOS, Euskera, VI - 67/87.
- 1.926 MARIJESIAK, 6 ag.a. abestia, musika banda lagunduaz.
ZEZENAK DIRA, 6 ag.a. abestia, musikoa banda lagunduaz.
- 1.928 GUERNIKAKO EGUN GURENAK ETA EUSKERAZKO KANTAK, Euzkadi, IV - 5.
NEURE PEKATUAK, 6 ag.a. abestia, musika banda lagunduaz.
EUSKALERRIKO EKANDU ONAK, Txistulari, III - 2.
YOSUKISTO GURE YAUNAREN NEKAUSTEA, Riev, XIX - 653654.
BATASUNAREN BIDEAN, Euskera, IX - 67/85.
- 1.929 ERDERISMOS, Euskeran, lehenengo, eta urrengo urtean, Bermeoko Gaubekaren Idaztegi-Irarkolan, 316 horri.
- 1.930 SOBRE DIFUSION DEL EUSKERA; Euskal Esnalea, XX - 124/125.
- 1.932 EL ACENTO VASCO EN LA PROSA Y EN EL VERSO, Gaubeka, Bermeo, 332 horri.
AURRESKUAREN ALDE, Txistulari, XXV - 5 horri.
- 1.933 AITA DONOSTIREN LAN EDERRA, Tistulari, IIgn. haroa, I - 3.
- 1.933 KANPION JAUNAREN OMENEZ, Txistulari, IIgn. haroa, II - 3.
NOTAS SOBRE EL SANTORAL VASCO O DEUN IXENDEGI EUSKOTARRA DE ARANA GOIRI'TAR SABIN, Euskera VIV, II - 153/196.

EUSKALTZAINDIARI (SOBRE LEXICOGRAFIA),
Euskera, XIV 263/265.

LA VIDA DEL EUSKERA: DIVULGACION DE LOS
PRINCIPIOS DE LA LINGÜISTICA GENERAL APLI-
CABLES A SU DEFENSA, Euskera, XIV - 299/397
(Hitzaldia). Gero argitaratu zan Bilbon, Editorial Vas-
ca, 1934, 108 horri.

1.934 OBSERVACIONES AL TRATADO DE MORFOLO-
GIA VASCA DE DON RESURRECION MARIA DE
AZCUE, Euskera, XV - 5/231. Gero argitaratu zuen
Bermeon Gaubekak 232 ko liburu baten. La Gran Enci-
clopedia Vasca-k be argitaratu dau gure egunotan, Az-
kueren Morfologia-gaz batera.

1.936 MAS SOBRE LA VIDA DEL EUSKERA, Euskera,
XVII - 1/192.—Gero argitaratu zuen berriz Gaubekak
Bermeon liburu baten.

1.939 TEMAS VASCOS: SOBRE EL NOMBRE DE LA PA-
TRIA, DE J. GOROSTIAGA, Euzko Endan, I - 15.

1.947 FONETICA Y ETMOLOGIA EUSKERICAS, Eusko Ja-
kintza, I - 29/33, 295/304, 1.948, II - 21/22, 617/622,
1.949, III - 155/158, 1.950, IV - 74/89, 309/315.

LA FONCTION DE LA DOULEUR, lehenengoz gazte-
leraz idatzia, argitaratu gabe.

1.949 LA UNIFICACION DEL EUSKERA LITERARIO, Eus-
ko Jakintza, III - 181/204.

1.950 LEXICO CASTELLANO VASCO, argitaratu gabe.

ERDERAKADARIK TXARRENAK, Eusko Gogoa,
I, II, III.

ERBESTETUEK ERBESTETUEI,

Euzko Gogoa, I.

1.951 SOBRE EL VOCABLO VASCO GUDUA, Homenaje a
Don Julio de Urquijo, I - 351/360.

ACENTUACION ESPAÑOLA Y FRANCESA DE LOS APELLIDOS Y TOPONIMOS VASCOS, Gernika, 1.951 tik 1.953 eraino.

OBSERVACIONES A UNAS NOTAS DE CH. BOUDA, Euzko Jakintza, V - 67/68.

UN PROCES LINGUISTIQUE AUTOUR DE SABINO ARANA GOIRI, Gure Herria, XXIII - 188/189. Idazlan hau Leizaola, Jemein Monzon eta Ziaurriz ekin alkar lanean eginda dago.

1.952 AGUR, AZKUE JAUNA, AGUR, Gernika, 20/21.

1.954 SOBRE MITXELENA S.: AMA-SEMEAK ARANTZAZUKO KONDAIRAN, Euzko Gogoia, V - 102/104.

1.956 LITERATUR EUSKERA: SOBRE SINTAXIS VASCA, Euskera, I-3/13.

EUSKALTZAINDIARI: SOBRE DEFENSA DEL EUSKERA, Euskera, IV - 43/56.

1.957 LAZTANTXU ETA BETARGI, Alderdin lehenengoz argitaratuta, eta gero Baionan liburu lez, 43 horri.

1.958 LA FONCTION DE LA DOULEUR, Pau, 120 horri.

1.959 OLABIDE TA GIZA SOIÑA, Euzko Gogoia, IX - 507/508

1.960 EIBARTARRAK ETA EUSKERA, Euskera, V - 61/65. EUSKERARI BURUZ, Euskera, V - 329/333.

* * *

Zerrenda hau amaituta, bertan agertzen diran idazlanetatik askok badaukate musikagaz zerikusirik. Momentu honetan, eta ez larregi nere hitzak luzatzeko, aipatuko neuke EL ACENTO VASCO liburua. Hizkuntza eta musika artean dauden loturak estudiatzen ditu Altubek, tesis hau jarriaz: hizkuntzari musika dario. Hizkuntza bereziak bere musika jatorra izango du. Orain urte batzuk dirala bialdu nion Madridera Agustin Gonzalez de Azilu, alsasuar musikegileari Altuberen liburu horri. 1971 an Espainako "Premio Nacional de Música" irabasi

zuen Altuberen tesis hori erabiliaz. Ba dauka bai meriturik Altube Jaunak bere ereslanetan, sortu zuen giroagaitik eta bere tesis hoiak emon digun ondorioagaitik.

Amaitzerakoan, Mondragoiko agintariei eta Euskaltzaindiari eskari bero bat: Sebes Altube eta Lertxundiri omenaldi hau eskeini diogu, baina gaur goizean ez dedin amaitu eta gure ezkerona betikorra izan daiten, Altube Jaunaren izena kale bateri jarri dezaioten Gernikako agintariei ofizialki eskatu egiozue.

Eta gaizki esanak, parkatu.

* * * * *

Donostia, 73-VII-27

USA LEKU-IZENA ETA BERE ESAN NAHIA

Juan San Martin

Leku-izenak, agiri zaharrak bezala dira, tokian tokiko bezala eta aldakuntzarik gabe jaso beharrezkoak. Lekuko jarri behar diranean, agiri zaharretan grafia errespetatu behar den erara, leku-izenak bertako dialektu edo euskalkian jaso beharrezkoak dira.

Urtetxoak dira Gorbeako *Usategieta* eta Elgea-mendiko *Usakoaitza* mendi tontorreri izena zuten bezala gordetzen ahalagindu nintzena, baina eginahalak egin, mendizale gehiago ziren zuzenketa ustean *Usotegieta* jartzen zutenak, eta denborarekin *uso* (o-kin, a-ren ordez) bezala gelditu da mendizaleen Federazioko listetan. Ez ordea Gorbeako eta Elgea-mendietako artzairen artean; hauen ahoetan *usa* iharraitzen du.